

De prachtige knoteik langs de Daalstraat op de parking van zwembad 't Soete Dal werd door de Zutendaalse erfgoedbeweging Soennes & Swaerdes verkozen tot ERFGOEDBOOM 2022.

Kom met ons meevieren op zondag 15 mei 2022!

Alle boomminnende Zutendalenaren zijn van harte uitgenodigd om vanaf 14 uur de erfgoedboom te helpen versieren met linten in de Zutendaalse kleuren en onder zijn kruin op meegebrachte dekens te PICKNICKEN.

Na de hymne biedt de gemeente een bakske koffie (of iets koels) en een stuk vlaai of een wafel aan.

In en rond de Sjouwburg knutselen de kinderen diverse boombeestjes die een plaats krijgen tegen de stam van de erfgoedboom.

Oude

aon
n'n
aaë
Baaïm

*Jao, ziechem dao stuuën
èn wind èn èn wèèr
D'n tiehd blèift guuën
spèelt mèt z'n klèèr
De fors, vèèl gegèève
zü griets èn mèt kraach
Hèè 's altiehd vol lèève
op waach daog èn naach*

1.

Huug èn braeid, de kruun zü stil
de ték, de blèèr, de stam gèt naot
Kènner trèn, zü huug as't goenk
èn zoenner oer, wat wuurtet laot
Smaerges vreeg, de blèie bluuën
de mèsse altiehd mètte kèd
Baaïmgeflaait tot middernaach
de kliehster kloenk tot èn aos bèd

Refrein

2.

Storrem, bèis, mèt haogel, snie
te haeit te driehg, de kaa de vrèèr
't Duuchem niks, de baaïm dèè haa
nüts gaeine laas van laestig wèèr
Kèèvers knaogde achter sjors
de zwarte spaech e kuuët zü deep
Vrèiers krèdsde naome trèn
't kriehvelt gèt ma 't lèttem nee

Refrein

3.

Uurlog, sjrik èn raozernèi
seldaote, vleezers, doef lewaeid
Taei van aord, hèè hoehl zich keel
getèige van gewèldig laeid
Kalle daeiter krie of nüts
al hèèter alles waol gezieën
Tün èn vreeger, jaore trèig
dat ès nuw aech te lang gelieën

Refrein (2x)

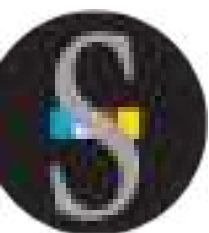

Stalken en Roelen al 3000 jaar bewoond?

Met de meest geavanceerde technieken werden onlangs op Stalker- en Roelerheide restanten van Celtic Fields of raatakkers gevonden. Dit zijn vierkante of rechthoekige akkertjes van circa 40 meter op 40 meter die omgeven waren door lage maar brede begroeide aarden en/of stenen wallen. Vanuit de lucht gezien hebben ze de vorm van honingraten, vandaar de Nederlandse naam 'raatakkers' die eigenlijk correcter is dan de Engelse benaming Celtic Fields aangezien de Kelten helemaal niks te maken hebben met deze akkertjes.

Van de late Bronstijd (circa 1100 jaar voor Christus) tot de late IJzertijd (400 jaar voor Christus, begin Romeinse tijd) werden de raatakkers gebruikt door de boeren om er o.a. granen te telen. Raatakkers worden in heel Noordwest-Europa aangetroffen en getuigen van een intensivering van de landbouw in deze periode.

De Stalker- en Roelerheide waren in die tijd dus bewoond. Dit werpt weer een nieuw licht op de geschiedenis van Zutendaal in het algemeen en Stalken en Roelen in het bijzonder. Ze geeft stapje voor stapje haar geheimen prijs. Bijzonder boeiend is dat!

HET HUIDIGE VIJVERPLEIN WAS DERTIG JAAR LANG HET "CULTURELE HART" VAN ZUTENDAAL

Je moet al wat jaren op de teller hebben om je het uitzicht van het Zutendaalse dorpscentrum in het midden van de vorige eeuw te herinneren. Op het huidige Vijverplein lagen vroeger twee gebouwen: één gemeentelijk en één parochiaal. Een terugblik.

Het gemeentelijk gebouw

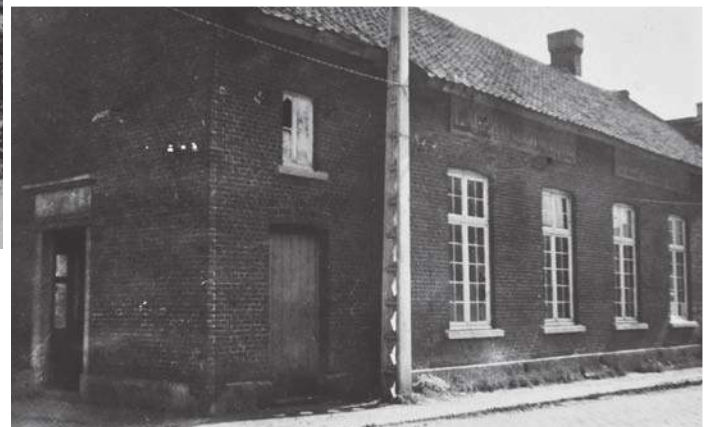
Het gemeentelijk bouwwerk uit 1860 bestond slechts uit twee lokalen, een groot en een klein. Drie vierden van het gebouw diende als gemeenteschool (met ingang langs de kant van de pastorie) en voor één vierde als gemeentehuis (met ingang langs de hoofdeur). In 1914 waren er bijna 100 schoolkinderen, zodat er dringend een tweede klaslokaal

nodig was. Het eigenlijke gemeentehuis verhuisde toen naar het zolderkamertje, terwijl beneden met een houten tussenwand twee klaslokalen bekomen werden.

In 1925 werden de eerste lokalen van de gemeenteschool langs de Schoolstraat gebouwd en diende het gebouw als gemeentehuis, OCMW, politiekantoor en gemeentelijke bergplaats waar o.a. de "sjèppe" (spaden) stonden.

*Oude postkaart van de gemeenteschool.
Aan de rand van de speelplaats, rechts op de foto,
stonden de toiletten.*

Zicht langs de Daalstraat

In 1966 verhuisde het gemeentehuis naar de vroegere woning van meester Steyfkens in de Daalstraat en werd het meer dan een eeuw oude, volledig uitgeleefde gebouw afgebroken. Alleen de massieve omlijsting van de toegangsdeur bleef bewaard en kreeg een plaatsje in het Vonderpark (het paneel met het jaartal ligt er wel verkeerd...).

Het gammele gemeentehuis (rond 1965) met rechts de bewaard gebleven deuromlijsting (nu in het Vonderpark).

Het parochiaal gebouw

Het parochiaal bouwwerk uit 1934 droeg de naam "Katholiek Volkshuis".

Het Katholiek Volkshuis (rond 1966, het gemeentehuis dat links van het Volkshuis stond was al afgebroken). Alleen de bibliotheek (achter het rolluik links) was nog in gebruik.

Langs de Daalstraat had het gebouw een dubbele bouwlaag met beneden een inkomhalletje met toegang tot een toilet evenals tot een afgesloten lokaal dat de parochiale bibliotheek herbergde (op de foto hieronder links, achter het gesloten rolluik). Toegankelijk vanuit de inkomhal maar ook rechtstreeks vanuit de zijdeur op de hoek van het gebouw, leidde een trap naar een vergaderlokaal op de verdieping.

Het lagere bouwdeel bood onderdak aan een podiumzaal, toegankelijk vanuit de inkomhal. De (betonnen) vloer helde lichtjes af naar het podium toe. De scène was voorzien van een souffleerluik, toegankelijk vanaf de kelder/kleedruimte onder het podium. Het podium was overigens ook langs een trap van buitenaf toegankelijk.

Van toilet gesproken: tijdens de pauze van voorstellingen repten men zich langs een zijdeur vooraan links in de zaal meestal naar de toiletten van de oude gemeenteschool aan de overzijde van de vroegere speelplaats of naar een van de nabije drankgelegenheden (o.a. bij de Vrallie van Mêiers of bij Müdderke van Lëmmes) en dat natuurlijk ook om even

de dorst te lessen, want in het Volkshuis was er geen drank te krijgen...

Merkwaardig: boven de toegangsdeur van het Katholiek Volkshuis was er ook een balkonnetje. Of dat ooit werd gebruikt? Bleef het Mariabeeld boven de zijdeur bewaard? In feite was het Katholiek Volkshuis gedurende meer dan dertig jaar het "cultuurcentrum" van Zutendaal: hier repeteerde de fanfare, vergaderden alle verenigingen, werden films vertoond, werd er toneel ingeoefend en gespeeld, hadden de destijds hoogstaande "ontwikkelingsavonden" van wijlen pastoor Th. Vandebecck plaats, enz.

Het gebouw, zonder enige verluchting, was al eind jaren veertig van vorige eeuw uitgeleefd. Het was er erg vochtig, verwarming was er slechts sporadisch als de zaal benut werd, en als dan bij gelegenheid de (twee?) grote kolenkachels wat warmte brachten, droop kort daarna het vochtwater van de muren, waardoor er altijd een kwalijk muffe geur hing. Voor een beetje plezier of cultuur moest je wat over hebben.

Nadat in 1962 de turnzaal bij de gemeenteschool langs de Schoolstraat werd gerealiseerd verloor het parochiaal gebouw zijn functie. Alleen de parochiale bibliotheek bleef er nog behouden tot in 1967 gemeente en parochie een akkoord bereikten. De bibliotheek werd een gemeentelijke bibliotheek en verhuisde eind 1968 naar het gerenoveerde schoolhuis dat meteen, op de zolderverdieping, ook een onderkomen bood aan de kunstkring "'t Zolderke". Tegenwoordig huisvest het schoolhuis de erfgoedbeweging "Soennes en Swaerdes".

Zicht in de oude parochiale bibliotheek in het Katholiek Volkshuis met wijlen bibliothecaris André Stulens.

Binnenzicht in de zaal van het Katholiek Volkshuis (eerste helft jaren 1960?). Let op de oude houten muziekstaanders van de fanfare links op de achtergrond en de grote kolenstoof rechts achteraan. Bemerkt ook de tot op de draad versleten 'cinemastoele'.

Wie kan Chris Remans helpen met de volgende vraagjes?

- Werd het balkonnetje boven de toegangsdeur van het Katholiek Volkshuis ooit gebruikt en zo ja, bij welke gelegenheid?
- Bleef het Mariabeeld boven de zijdeur bewaard en zo ja, waar bevindt het zich?
- Wie kan er iets meer vertellen over de jongens op de foto hiernaast? Herkent iemand zichzelf of een vriend? Heeft iemand een idee van welk jaar de foto zou dateren?
- En tenslotte: bestaan er nog foto's met binnenzichten van het Katholiek Volkshuis (afgezien van gebeurtenissen op het podium)?

info@soennesenswaerdes.be

**Op zondag 29 mei '22
verwelkomen we graag
iedereen aan het Sjaolhuus
voor de feestelijke opening
van de Fietsroute WO2.**

FIETSROUTE WO2 IN ZUTENDAAL

Vraag je je ook af waarom er een tank staat in Wiemesmeer of waarvoor die ijzeren toren aan het gemeentehuis dient? Ontdek jij graag sporen van loopgraven vanaf het gloednieuw platform? Kom dan zeker kennismaken met het Zutendaalse verleden in een fietsroute van 29 km. Aan de hand van de erfgoedapp duiken we in de geschiedenis met beeld- en geluidsfragmenten. Op deze manier brengen we het Zutendaal van in de Tweede Wereldoorlog tot op je smartphone.

Op deze officiële opening zal je tijdens de route kunnen genieten van randanimatie. Bij de start tussen 13 en 15 uur aan het Sjaolhuus helpen de leden van de erfgoedbeweging Soennes & Swaerdes je graag op weg met de erfgoedapp.

Kan je niet aanwezig zijn? Geen probleem, vanaf 29 mei 2022 kan iedereen met de erfgoedapp de route volgen. Download deze in App Store of Play Store - open de erfgoedapp - klik op het kompassymbool en download de tour 'WOII in Zutendaal' - open de kaart en geniet van de fietstocht!